

“Meeste kennis zit in de hoofden van mensen”

Het ANP meldde: ‘Nederland bundelt kennis over waterbestuur’. In het buitenland is men onder de indruk van de wijze waarop Nederland met water en waterbestuur omgaat. Om die kracht wereldwijd nog beter in te zetten, ging op 20 mei jl. het Water Governance Centre van start. Op die dag begonnen deskundigen vanuit vijf plaatsen in Nederland aan een *Tour de Governance*, die hen uiteindelijk in Amersfoort samenbracht voor de eigenlijke aftrap. Alle aanleiding op bezoek te gaan bij de voorzitter van het bestuur van dit nieuwe centrum, Thijs Drupsteen. Het gesprek vond plaats bij de Raad van State aan de Lange Vijverberg in Den Haag, waar Thijs Drupsteen als Staatsraad in buitengewone dienst werkzaam is.

Hoe zou dit WGC in het Nederlands heten?

“Probleem is dat er voor het woord *governance* eigenlijk geen goed Nederlands equivalent is. Wij hebben dus gekozen voor een Engelse naam. Dat is niet erg. Onze hoofdtaak is immers vragen vanuit het buitenland over het aansturen van het waterbeheer door te verwijzen naar deskundigen in Nederland. We denken dat we veel ervaring hebben in het besturen van het waterbeheer. Zowel bij de waterschappen en Rijkswaterstaat als op het gebied van de riolering, zuivering en de drinkwatervoorziening. We weten hoe we vraagstukken op dit gebied succesvol moeten aanpakken. Die kennis is op vele plaatsen aanwezig, maar vooral in de hoofden van mensen. De vragen die uit het buitenland op ons toekomen, worden niet beantwoord als zij niet bij de juiste mensen terecht komen. Daarvoor is dit Water Governance Centre opgericht: om te weten waar de kennis zit, om daarheen te kunnen doorverwijzen en ook om deze kennis op een hoger niveau te brengen.”

In feite heeft ieder land een lange ervaring in zijn eigen situatie.

“Dat is zo en ons past zeker enige bescheidenheid. Bij de Yangtse in China heb ik veel hogere dijken gezien dan waar ook in Nederland. In de monding van de Po in Italië loop je tegen enorme watersystemen aan. We moeten ook nog afwachten of er veel vragen komen. Maar Rijkswaterstaat is benaderd voor New Orleans. Waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben contacten in vele landen. Projecten in ontwikkelingslanden worden ondersteund vanuit Nederland. Belangrijk is dat de vragen die er zijn, bij de goede mensen terecht komen. Daarvoor vormen we het contactadres. Daarnaast willen we de rol van stimulator en aanjager vervullen.”

Waar denkt u dan aan?

Binnen het programma Leven met water is de Leertafel ontwikkeld: een initiatief van professor Geert Teisman van de Erasmus Universiteit. Aan die Leertafel komen mensen

uit verschillende disciplines bijeen. Niet om daarbij uit hun discipline te stappen - dat geeft vervlakking - maar juist om met hun deskundigheid samen projecten op een hoger niveau te brengen. Een voorbeeld zou het beheer van het IJsselmeer kunnen zijn met alle vragen die daaromheen spelen. Hoe pak je die vragen bestuurlijk aan? De technicus denkt aan goede technische oplossingen, de jurist aan het stellen van goede regels en de bestuurskundige aan goede processen en netwerken. Vraag is of je vanuit ieders invalshoek verder komt. Juist het samenspel moeten we beter in beeld brengen.”

Nederland heeft de Zuiderzeewerken en het Deltaplan uitgevoerd.

“Ik ben geneigd te zeggen dat destijds de tegenstand veel geringer was dan nu. Ik besef dat ik daar voorzichtig mee moet zijn. Vaak blijkt dat discussies toen ook intensief waren. Bij de Deltawerken ontstond de eerste tegenstand pas toen de Oosterschelde afgesloten moest worden. Die is afgekocht met een dure dam. Of je dat nu weer zou doen, is de vraag. Punt is ook dat overheden taken krijgen opgedragen, maar niet de bestuurlijke middelen hebben die te realiseren.”

“Ik begon op 20 mei in Alkmaar. Het eerste bezoek was aan het Bergermeer, waar een gemaal in de dijk gebouwd moet worden, natuurontwikkeling moet plaatsvinden en waterberging gerealiseerd moet worden. Dat kost ruimte. Een titel om gronden te verwerven anders dan door overreding, dus bijvoorbeeld door onteigening, is er niet. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de ecologische hoofdstructuur, zonder over de mogelijkheden en middelen te beschikken die af te dwingen. Soms vraag ik mij overigens wel af of we niet erg hoge eisen stellen.”

Wat bedoelt u?

“We doen vaak of bij een dijkdoorbraak heel Nederland wegspoelt. Na Alkmaar reden we naar Uitdam. Daar is de IJsselmeerdijk niet

Thijs Drupsteen

helemaal stabiel, zowel aan de buiten- als de binnenzijde. Bovendien lekt water onder de dijk door. Tegen de plannen van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier loopt de bevolking te hoop. Hoe groot zou het risico zijn? Het Markermeer is strak gereguleerd; een harde oostenwind is relatief zeldzaam. Als de dijk doorbreekt, loopt allereerst Waterland onder. Het land spoelt niet weg. Met een verstandige compartimentering kun je veel risico's al behoorlijk reduceren. Ik kom uit Meppel. Dat liep vroeger ook regelmatig onder water. Daar was men op ingesteld. Dat behoeft niet zo te blijven, maar je moet het risico dat dit nog eens zou gebeuren, ook niet overdrijven.”

Waar ging uw tocht verder langs?

“Bij het Naardermeer kreeg het bestuur van het Water Governance Centre een stimulerend verhaal van de directeur Noord-Holland/Utrecht van Natuurmonu-

menten over een andere opstelling van de natuurorganisaties tegenover de bezuinigingen die de regering oplegt. Tientallen mogelijkheden zag hij nog om zelf geld te verdienen. Niet zeuren en klagen, maar zelf je broek ophouden. Men is zo gewend subsidie te krijgen. Dat is op den duur niet goed, dat maakt lui en vet. Het is beter zelf je geld te verdienen. De tocht ging verder naar Amersfoort, waar iedereen bijeen kwam. De andere groepen waren vanuit Zwolle, Enschede, Delft en Eindhoven vertrokken. Zij hadden soortgelijke programma's."

Wordt het WGC een grote organisatie?

"Het initiatief is genomen door de Unie van Waterschappen, 'Leven met Water', het NWP, NL-Ingenieurs, de ministeries van Infrastructuur en Milieu, Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Buitenlandse Zaken en een aantal universiteiten. De Unie heeft ons huisvesting aangeboden in Den Haag. Het ambtelijk apparaat blijft klein: een programmadirecteur, Corné Nijburg, een secretaresse en wellicht nog een deeltijdstaffunctionaris. Zij organiseren, anderen voeren uit. Bij de aanvang hebben we een eenmalige subsidie van 1,5 miljoen euro meegekregen van het vroegere ministerie van Verkeer en Waterstaat. Daarna moeten we ons geld zelf gaan verdienen. Het is best spannend of dat gaat lukken. Nu is bemiddeling gratis, straks moeten we er geld voor vragen. Ik ken dit probleem vanuit de universitaire wereld. Je moet over een drempel heen. Maar als je een goed plan had, bleek het mogelijk een proefschrift gefinancierd te krijgen."

Hoe vindt de verdere aansturing plaats?

"Er is nu een bestuur, dat bestaat uit Stefan Kuks (dijkgraaf van Regge en Dinkel), Jeroen van der Sommen (directeur van het NWP) en mijzelf als onafhankelijk voorzitter. Er komt nog een programmaraad bestaande uit zeven of acht leden, wellicht afkomstig van universiteiten en adviesbureaus. We moeten die raad nog samenstellen."

Wat voor onderzoek denkt u te gaan stimuleren?

"Vanuit UNESCO-IHE is het idee aangedragen de veerkracht van een bevolking te gaan onderzoeken. Hoe reageert die bij een watersnoodramp zoals onlangs in Australië? Bij de ramp in 1953 zag je op de ene plaats initiatieven ontstaan, op de andere niet. Kun je die veerkracht bepalen? Kun je hem voorspellen? Kun je er bestuurlijk iets mee? Wat levert een vergelijking met New Orleans op, waar veel meer mensen aan de onderkant van de samenleving leven? Van dit soort aspecten weten we veel te weinig af."

"Een ander project dat misschien van de grond zou kunnen komen, is inzicht in de mogelijkheden van verdrogingbestrijding in Oost-Nederland. Alle aandacht gaat altijd uit naar wateroverlast, die spreekt tot de verbeelding, maar verdroging is in hogere gebieden belangrijk. Bestaat bij waterschappen en universiteiten de behoefte de verdrogingsproblemen beter in kaart te brengen en een aanpak voor te stellen? We kunnen zo'n project subsidiëren."

Hoe is uw leven tot heden verlopen?

"Ik ben geboren in Hasselt, in Overijssel, in 1945. Vanaf 1955 ben ik opgegroeid in Meppel waar mijn vader een groothandel in behang overnam. Van 1965 tot 1970 studeerde ik rechten aan de Vrije Universiteit Amsterdam, daarna ben ik daar medewerker bestuursrecht geworden. In 1981 ben ik benoemd tot buitengewoon hoogleraar Milieurecht in Leiden. In 1986 werd ik daar gewoon hoogleraar Staats- en Bestuursrecht, waarin het milieurecht was inbegrepen. In 1998 ben ik hier bij de Raad van State benoemd tot staatsraad in buitengewone dienst, staatsraad in deeltijd eigenlijk. De Raad van State heeft twee taken: bestuursrechtspraak en advisering over nieuwe wetgeving. In buitengewone dienst hield ik mij alleen met de rechtspraak bezig. In 2000 werd ik volledig lid en kreeg ik beide taken toebedeeld. Advisering maakt zo'n 25 tot 30 procent van het werk uit."

Wat vond u een hoogtepunt in uw werk?

"Een grote zaak was de milieuvergunning van Tata Steel in IJmuiden, het vroegere Hoogovens. Milieuorganisaties en actiegroepen vonden de vergunning van de Provincie Noord-Holland te zwak. Het is niet moeilijk om een vergunning te vernietigen. Het is wel een uitdaging om in een zitting te ontdekken wat de situatie nu echt is, wat er wel kan en wat niet. Na een jaar is de provincie met een nieuwe vergunning gekomen, die behoorlijk was aangescherpt. Inmiddels ging het echter minder goed met Tata Steel, de staalproductie was voor een deel stilgelegd. Dan kom je in een moeilijk parket. Je wilt de provincie niet afvallen, maar hebt ook begrip voor de problemen van het bedrijf. Uiteindelijk is het op de zitting gelukt om in goed overleg te komen tot duidelijkheid: dit kan wel, dat niet, dat op termijn. Dat was de basis voor de uitspraak."

"Sinds 2010 ben ik met pensioen. In buitengewone dienst doe ik nog een aantal zittingen. Voor één dag per week

adviseer ik over de overgang naar de WABO. De wet die regelt dat je geen aparte bouw-, milieu-, kapvergunning, etc. meer hoeft aan te vragen, maar dat alles, behalve water, opgenomen wordt in een integrale omgevingsvergunning. Het lijkt een verbetering, maar dat moet nog blijken. Gemeenten moeten een grote slag maken. Als zij deze vergunning niet binnen de gestelde termijn afgeven, wordt hij automatisch verleend. Vraag is echter welke voorschriften opgenomen zijn in een automatisch verleende vergunning. Hoe ga je in beroepszaken met zo'n vergunning om?"

Hebt u een beeld van de vragen die uit het buitenland gaan komen?

"Neen. We weten wat waterschappen en drinkwaterbedrijven in het buitenland doen. Van ingenieurs- en adviesbureaus weten we dat nauwelijks, die moeten veel meer contacten hebben. Maar er moeten vele vragen leven. Zelf weet ik vanuit mijn

"Vanuit ervaringen hier meedenken over vragen elders"

ervaring in Indonesië hoe anders de situatie in andere landen kan zijn. De gedachte dat je voor een publieke dienst persoonlijk geen geld vraagt, leeft daar helemaal niet. We noemen dat corruptie. Daar is het normaal dat je overal altijd mensen moet betalen, ook in de rechtspraak. Als Water Governance Centre moeten we dus zeer behoedzaam opereren. Je zult heel goed moeten weten hoe de samenleving elders in elkaar zit. Als er in Tasjkent een conflict is over de verdeling van rivierwater, denk je aan een convenant, maar werkt dat daar? Je kunt wel zeggen: richt maar overal waterschappen op, maar is daar een maatschappelijke inbedding voor? Willem-Alexander zei laatst dat goede sanitaire voorzieningen een positieve bijdrage leveren aan de positie van de vrouw in de samenleving. Aan dat aspect had ik nooit gedacht. Het is wel belangrijk. We zullen dus telkens weer de mensen met de juiste kennis en ervaring moeten zien te vinden. Een gevaar vormen snelle en gemakkelijke antwoorden, waar men uiteindelijk niets aan heeft. Geen pasklare oplossingen. Voordeel is dat Nederland een onafhankelijke positie heeft, politiek niet bedreigend is. En we hebben veel goede mensen."

Maarten Gast